

RAPORT

KOORDYNATORA DS. OTWARTEGO DOSTĘPU

ZA 2022 ROK

powołanego na podstawie Zarządzenia nr 3/0 Naczelnego Dyrektora Głównego Instytutu Górniczego
z dnia 20 stycznia 2017 roku w sprawie zmian organizacyjnych w Głównym Instytucie Górniczym

ZATWIERDZAM
DYREKTOR
GŁÓWNEGO INSTYTUTU GÓRNICZEGO
prof. dr hab. inż. Stanisław Prus

Katowice, luty 2023 r.

SPIS TREŚCI

1. Kontrola i monitorowanie liczby publikacji w otwartym dostępie.....	3
2. Śląska Biblioteka Cyfrowa.....	3
3. Prace bieżące.....	4
4. Wnioski.....	5

1. KONTROLA I MONITOROWANIE LICZBY PUBLIKACJI W OTWARTYM DOSTĘPIE

Działalność publikacyjna pracowników GIG jest efektem propagowania, w formie wydawanych publikacji, działalności naukowej i osiągnięć naukowych pracowników GIG oraz informowanie odbiorców o kierunkach i efektach prowadzonych badań.

W 2022 r. pracownicy GIG byli autorami i redaktorami **168** publikacji, w tym:

- w czasopismach z wykazu MEiN: **132** publikacje, w tym **111** w otwartym dostępie;
- w czasopismach spoza wykazu MEiN: **18** publikacji, w tym **14** w otwartym dostępie;
- jako autorzy i redaktorzy monografii oraz autorzy w pracach zbiorowych: **14** publikacji, w tym **siedem** w otwartym dostępie;
- w materiałach konferencyjnych: **cztery** publikacje, brak publikacji w otwartym dostępie;

Spośród **168** publikacji wydanych przez pracowników GIG **79%** jest dostępnych w zasobach Open Access. Liczba publikacji wydanych w formie Open Access znacznie wzrosła od 2021 r. W latach ubiegłych utrzymywała się ona na poziomie 60–65% wydanych wszystkich publikacji.

Tab. 1. Publikacje pracowników GIG wydane w wolnym dostępie w latach 2021–2022

Rodzaj publikacji	Rok opublikowania dokumentu			
	2021		2022	
	Liczba wszystkich wydanych publikacji	Liczba publikacji wydanych w wolnym dostępie	Liczba wszystkich wydanych publikacji	Liczba publikacji wydanych w wolnym dostępie
Artykuły w czasopismach z wykazu MEiN	140	103	132	111
Artykuły spoza czasopism z wykazu MEiN	15	6	18	14
Monografie, rozdziały w pracach zbiorowych, redakcja monografii	46	12	14	7
Materiały konferencyjne	7	5	4	0
Suma	208	126	168	132

2. ŚLĄSKA BIBLIOTEKA CYFROWA

W 2022 r. w Głównym Instytucie Górnictwa w ramach działalności statutowej realizowano prace związane z gromadzeniem, opracowaniem oraz udostępnianiem zasobów naukowych Biblioteki Naukowej GIG.

Od 2015 r. Biblioteka Naukowa GIG współpracuje ze Śląską Biblioteką Cyfrową (ŚBC) w celu prezentacji w Internecie kulturowego dziedzictwa Śląska w jego historycznej i współczesnej różnorodności, publikowania naukowego dorobku regionu oraz wspierania działalności dydaktycznej i edukacyjnej. Pełne treści dokumentów wraz z metadanymi są dostępne bezpłatnie pod adresem <https://sbc.org.pl/dlibra/collectiondescription/259> w systemie dLibra, który pozwala na przechowywanie obiektów cyfrowych w dowolnym

formacie (np.: PDF, HTML, obraz, dźwięk, wideo). Metadane są umieszczane domyślnie w najpopularniejszym schemacie Dublin Core i mogą być dowolnie modyfikowane. Wszystkie obiekty (publikacje) są przechowywane w hierarchicznej strukturze, która pozwala na grupowanie powiązanych ze sobą obiektów.

W ciągu ostatnich lat regulowano prawa autorskie na wykorzystanie publikacji na kolejnym polu eksploatacji, czyli w Internecie. Dotyczy to wszystkich publikacji wydanych przez Wydawnictwo GIG. Przygotowane oświadczenia były sukcesywnie przekazywane pracownikom GIG z prośbą o wyrażenie zgody na umieszczenie publikacji w Internecie.

Po uzyskaniu zgody każda publikacja była przygotowywana zgodnie z wymaganiami technicznymi ŚBC. Pliki wydawnicze najnowszych publikacji konwertowano z formatu DOC do PDF i dodawano *Optical Character Recognition* (OCR, optyczne rozpoznawanie znaków). Starsze publikacje – dostępne jedynie w formie papierowej – digitalizowano. Uzyskane pliki dokumentów ujednolicano, pozycjonowano, ustawiano kontrast czcionki i rysunków oraz dodawano OCR. Ostateczne wersje plików, dostosowane pod względem technicznym do wymagań ŚBC, opisywano metadanymi, tj.: tytuł, autor, temat, słowa kluczowe, hasło przedmiotowe, opis, wydawca, miejsce wydania, data wydania, typ zasobu, format, język, lokalizacja oryginału, prawa. Tak przygotowane publikacje umieszczano w kolekcji GIG w ŚBC.

Do końca 2022 r. w ŚBC znajdowało się **96** obiektów, w tym **8** dodano w 2022 r. Było to sześć publikacji z serii *Prace Naukowe Głównego Instytutu Górniczego* i dwie z serii *Instrukcje* wydane przez Wydawnictwo GIG.

Średnia liczba wyświetleń dla każdego obiektu wprowadzonego do ŚBC w 2022 r. wyniosła 13. Dla porównania w 2021 r. średnia liczba wyświetleń wyniosła dziewięć. Najniższą zanotowaną liczbą wyświetleń dla pojedynczego obiektu w 2022 r. było 10 a najwyższą 17. Publikacje umieszczone w ŚBC w 2022 r. potrzebują czasu na to, aby wskaźnik ich wyświetleń wzrósł tak, jak publikacji umieszczonej w 2016 r., która ma 3166 wyświetleń.

3. PRACE BIEŻĄCE

W ciągu roku są wykonywane prace związane z prowadzeniem Rejestru Publikacji pracowników GIG w INTRA-GIG 2.0. Na podstawie danych zawartych w Rejestrze Publikacji jest uzupełniany moduł sprawozdawczy Polskiej Bibliografii Naukowej, nadzorowany przez MEiN.

Udzielano informacji doraźnej związanej z problemami publikowania prac naukowych pracowników GIG w artykułach i materiałach konferencyjnych udostępnianych w otwartym dostępie. Znaczna część zapytań dotyczyła ponownego udostępnienia przez autorów prac na kontach portali społecznościowych, tj. ResearchGate.

Na bieżąco analizowano literaturę naukową związaną z ruchem Open Access w Polsce i na świecie oraz prowadzono statystykę opublikowanych materiałów w celu doskonalenia strategii wyborów publikacyjnych pracowników GIG.

4. WNIOSKI

W 2022 r. GIG kontynuował działania związane z otwieraniem publikacji naukowych pracowników w Internecie przez umieszczanie elektronicznych wersji wydanych publikacji w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

Otwieranie dostępu do publikacji naukowych ma bardzo duży wpływ na zwiększenie cytowań publikacji pracowników, a w związku z tym na wzrost wskaźników bibliometrycznych naukowców, jak liczba cytowań i Indeks Hirscha. Dzięki podjętym działaniom, bezpłatne udostępnianie elektronicznych wersji publikacji w Internecie stanie się podstawowym źródłem promowania publikacji wydawanych przez pracowników GIG. Osiągnięty wynik 79% publikacji wydanych w 2022 r. w otwartym dostępie jest bardzo dobry. Należy dołożyć wszelkich starań, aby w 2023 r. poprawić uzyskany rezultat.

Agnieszka Gómalczyk
Koordynator ds. otwartego dostępu